

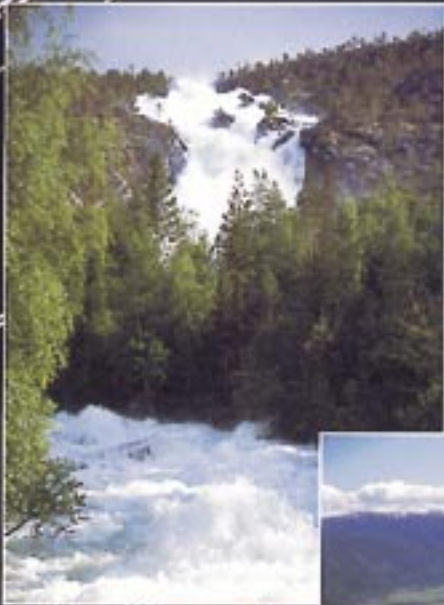


Arealplanlegging i tilknytning til vassdrag og energianlegg

Anders Skauge

3
1999

V
E
I
L
E
D
E
R



Arealplanlegging i tilknytning til vassdrag og energianlegg

Veileder nr 3-1999

Arealplanlegging i tilknytning til vassdrag og energianlegg

Utgitt av: Norges vassdrags- og energidirektorat,
april 1999

Saksbehandler: Anders Skauge

Trykk: Grafia-kommunikasjon AS

Opplag: 2500 eks

1000 eks, 2004

Forsidefoto: Arne T. Hamarsland, NVE

ISSN: 1501-0678

ISBN: 82-410-0377-3

Oppdragsgiver: Norges vassdrags- og energidirektorat

Sammendrag:

NVE fokuserer i større grad enn tidligere på direktoratets rolle som medvirker og høringspart i planprosesser etter plan- og bygningsloven, noe som blant annet skyldes de erfaringer som ble gjort i etterkant av flommen på Østlandet i 1995. Denne veilederen er en viktig del av NVEs informasjonstiltak overfor kommuner, fylkeskommuner, statsetater m.m, blant annet med tanke på å redusere skadepotensialet ved flom. I veilederen gis det informasjon om hvilket forvaltningsansvar etaten har, og det gis råd om hvordan vassdrag og energianlegg bør behandles i planer etter plan- og bygningsloven. Hovedvekten er lagt på temaene vassdragsmiljø og allmenne interesser i vassdrag, forholdet til flom og erosjon, verna vassdrag, energianlegg og vannkraftutbygging.

Emneord:

Arealplanlegging, vassdrag, energianlegg, formell behandling

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
Internett: www.nve.no

Innhold

Forord	5	Vedlegg	
Innledning	6	Arealplanlegging i tilknytning til vassdrag og energianlegg - sjekklister	26
NVEs rolle i planprosesser	7		
3. Forholdet til annet lovverk	8		
3.1 Forholdet til konsekvensutredning og byggesaksbehandling	8		
3.2 Forholdet til vassdragsloven (ny vannressurslov)	9		
3.3 Forholdet til vassdragsreguleringsloven	10		
3.4 Forholdet til energiloven	10		
4. Vassdragsmiljø og allmenne interesser i vassdrag	11		
Spesielle forhold ved ulike plannivå	12		
Vassdragsplaner	13		
5. Forholdet til flom og erosjon	14		
Spesielle forhold ved ulike plannivå	15		
6. Verna vassdrag	17		
Spesielle forhold ved ulike plannivå	18		
7. Energianlegg	19		
7.1 Kraftledninger	19		
Spesielle forhold ved ulike plannivå	19		
7.2 Vindkraftverk	20		
Spesielle forhold ved ulike plannivå	20		
8. Vannkraftutbygging	22		
8.1 Samlet plan for vassdrag	22		
Spesielle forhold ved ulike plannivå	22		
8.2 Vannkraftkonsesjoner	22		
Spesielle forhold ved ulike plannivå	23		
9. Litteraturliste	24		

Forord

Veilederen «Arealplanlegging i tilknytning til vassdrag og energianlegg» har blant annet sin bakgrunn i anbefalinger i NOU 1996:16 Tiltak mot flom. Flomtiltaksutvalget anbefaler her at NVE skal gjennomføre informasjonstiltak overfor kommunene, særlig med tanke på å redusere skadepotensialet ved flom. Dette er blitt fulgt opp av Stortinget ved behandling av Stortingsmelding nr 42 (1996-97) om tiltak mot flom.

Forhold som NVE vil vektlegge ved behandling av planer etter plan- og bygningsloven er omtalt i veilederen. Flom er et viktig tema, men også vassdragsmiljø generelt, verna vassdrag, energi-anlegg og vannkraftutbygging kommer inn under NVEs ansvarsområde og er følgelig omtalt i veilederen.

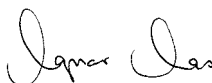
Veilederen informerer om NVEs rolle som fagdirektorat, medvirker og høringspart i planprosesser etter plan- og bygningsloven. Erfaringer har vist at mange kommuner ikke er klar over at NVE skal få forelagt planer som berører direktoratets ansvarsområde. Det er derfor en målsetting å bedre kunnskapen om dette og videre å skape økt bevissthet omkring arealplanlegging som berører direktoratets ansvarsområder, vassdrag og energianlegg.

Natur- og miljøseksjonen i Vassdragsavdelingen har hatt ansvaret for utarbeidingen av veilederen. Arbeidet ble påbegynt av Liza Syvertsen i januar 1998 og overtatt av Anders Skauge i august 1998. Veilederen har vært på høring i Olje- og energidepartementet, Miljøverndepartementet, Direktoratet for naturfor-

valtning, Kommunenes sentralforbund og hos alle fylkesmenn og fylkeskommuner.

Dette er første utgave av veilederen. NVE tar sikte på at den etter hvert skal revideres, blant annet basert på tilbakemeldinger fra brukerne. Ikrafttreden av Lov om vassdrag og grunnvann, som i nær framtid avløser vassdragsloven av 1940, vil også kunne gi behov for enkelte endringer av veilederen. Kommuner, fylkeskommuner, statsetater og andre brukere av veilederen oppfordres til å meddele sine erfaringer og synspunkter til NVE, VN, Pb. 5091, Majorstua, 0301 OSLO.

Oslo, juli 1999



Agnar Aas
Vassdrags- og energidirektør

1. Innledning

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er underlagt Olje- og energidepartementet med ansvar for å forvalte landets vann- og energiresurser. NVE skal sikre en enhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene, fremme en effektiv kraftomsetning og kostnadseffektive energisystemer og bidra til en effektiv energibruk. Direktoratet har en sentral rolle i beredskapen mot flom og vassdragsulykker og leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen.

NVE har bred kompetanse innen vassdrags- og energispørsmål, og utfører ulike sikringstiltak og biotopjusteringer i vassdrag.

Som statlig forvaltningsorgan for landets vassdrag og energianlegg er NVE en viktig medvirker og høringspart i planprosesser etter plan- og bygningsloven.

I arealplansammenheng vektlegger direktoratet særlig forvaltningen av vassdragene, herunder å ivareta allmenne interesser i vassdrag, men også hensynet til energianlegg er forhold som vurderes. En viktig oppgave er å kontrollere at det ikke planlegges en uakseptabel utnyttelse av arealer som er utsatt for flom, erosjon, isgang mv.

Etter flommen på Østlandet i 1995 er det lagt betydelig mer vekt på NVEs rolle med hensyn til arealplanlegging i flomutsatte områder. St. meld. nr. 42 (1996/97) Tiltak mot flom anbefaler at NVE skal gjennomføre informasjonstiltak overfor kommunene, blant annet med tanke på å redusere skadepotensialet ved flom. Det anbefales også at det informeres om hvilket forvaltningsansvar NVE har og hvilken vassdragsfaglig kompetanse etaten kan tilby i forhold til arealplanleggingen. Denne veilederen er et direkte resultat av dette. NVE har gitt ut egne retningslinjer for arealbruk og sikring i flomutsatte områder. Disse (Retningslinjer nr. 1-99). Retningslinjene vil etter hvert bli innarbeidet i teknisk forskrift til plan- og bygningsloven.

En hovedmålsetning med veilederen er å gi arealplanleggere og planbehandlere på ulike nivå, for eksempel kommuner, private, fylkesmenn, fylkeskommuner og ulike etater informasjon om:

- NVEs rolle i planlegging etter plan- og bygningsloven
- når NVE bør og eventuelt skal kontaktes
- generelle råd om hvordan vassdrag og energianlegg bør behandles i planer etter plan- og -bygningsloven.

NVE har fem regionkontor som blant annet behandler plansaker som forelegges direktoratet. Plansaker skal sendes direkte til det respektive regionkontor.

NVE Region Sør, Anton Jenssens gt. 5, Pb. 2124, 3103 TØNSBERG

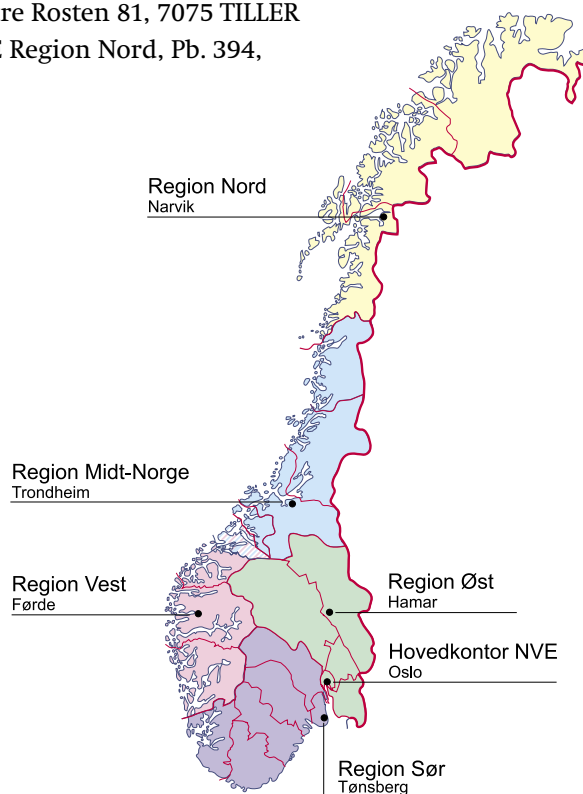
NVE Region Øst, Vangsveien 73, 2317 HAMAR

NVE Region Vest, Fjellvegen 9, Pb. 53, 6801 FØRDE

NVE Region Midt-Norge, Trekanten,

Vestre Rosten 81, 7075 TILLER

NVE Region Nord, Pb. 394,



2. NVEs rolle i planprosesser

NVE er statlig forvaltningsorgan for landets vassdrag og energianlegg. Etter plan- og bygningsloven §§ 9-3 og 12-3 skal dermed NVE gi kommuner og fylkeskommuner nødvendig hjelp i planleggingsarbeidet. En forutsetning for at NVE skal kunne ivareta denne oppgaven er at planer som berører eller vil kunne berøre direktoratets ansvarsområde forelegges NVE både ved planoppstart og ved offentlig høring, jf. plan- og bygningsloven §§ 20-5 og 27-1. Normalt vil det være hensiktsmessig å trekke inn NVE så tidlig som mulig i planprosessen, for eksempel ved varsel om start av planarbeid, da det ofte er i denne fasen at viktige premisser for planen legges. Ved at man på et tidlig stadium kan avdekke eventuelle spesielle forhold, for eksempel farer, ulemper eller interesser, kan disse bli tatt hensyn til i den videre planleggingen.

Plan- og bygningsloven § 10-1 annet ledd gir kommunene samarbeidsplikt med hensyn til å ta kontakt med offentlige myndigheter, deriblant NVE, som har interesse i saken og til å innhente uttalelse i spørsmål som hører inn under vedkommende myndighets saksområde.

NVE skal varsles om start av planarbeid og få tilsendt plan på høring, inkludert dispensasjonsaker etter plan- og bygningsloven § 7, for planer som omfatter eller berører:

- vassdrag og vassdragsnære områder, særlig verna vassdrag og nedbørfelt til verna vassdrag, dammer, flom- og erosjonssikringsanlegg, flom utsatte områder
- eksisterende energianlegg, anlegg under konsesjonsbehandling, eller andre kjente planer for nye energianlegg
- vannkraftverk

Planutkastet må sendes til høring hos dam- og rørgateiere der det er aktuelt, da for eksempel åpning for ny bebyggelse nedstrøms en dam eller nær en rørgate kan kreve oppjustering av dammens eller rørgatens sikkerhetsklasse.

Planer må også forelegges lokale energiverk, andre energiverk med anlegg innen planområdet og andre

med energiinteresser der, for eksempel Samlet planprosjekter *. Er man i tvil om planen skal sendes NVE, kan man ta kontakt med NVEs regionkontor.

NVE skal ivareta interesser i tilknytning til vassdrag og energianlegg, herunder:

- nødvendige hensyn til flom-, erosjon-, ras- og isgangfare i tilknytning til vassdrag
- Verneplan I-IV for vassdrag (jf. rikspolitiske retningslinjer (RPR) for verna vassdrag og retningslinjene for differensiert forvaltning)
- Samlet plan for vassdrag (St meld nr. 60 (1991-92))
- bestemmelser i vassdragsloven, blant annet dersom planen åpner for tiltak som er konsesjonspliktige ihht. vassdragsloven §§ 104-106, det vil si berører allmenne interesser (forslag til ny vannressurslov § 8)
- eventuelle fylkes(del)planers retningslinjer for forvaltning av vassdrag og kantsoner
- eventuelt andre overordnede vedtak, for eksempel nasjonale mål- og retningslinjer
- overordnede prinsipper for bærekraftig utvikling, føre-var prinsippet, sikring av regionale og nasjonale økosystemer og muligheter for rekreasjon og friluftsliv i tilknytning til vann og vassdrag
- nødvendige vassdragstekniske/-faglige kvalitets krav og hensyn

Dersom en plan er i strid med vedtatte nasjonale og regionale mål, rammer og retningslinjer og dette kan få konsekvenser for NVEs myndighetsområde, kan NVE om nødvendig fremme innsigelse mot planforslaget, jf. plan- og bygningsloven § 20-5 femte ledd, § 27-2 nr. 2 og § 28-2 fjerde ledd. Se også "Retningslinjer for bruk av innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven", T-5/95.

Fylkesmannen har innsigelsesmyndighet til planer som kan medføre forurensing av vassdrag. Han kan også reise innsigelse av hensyn til miljø- og naturvern og friluftsliv i forbindelse med vassdrag.

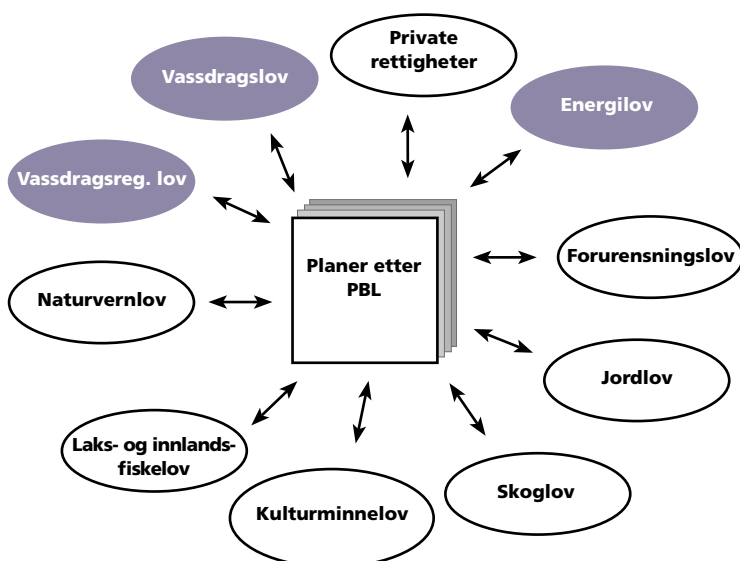
* Mer om Samlet plan i kap. 8.1

3. Forholdet til sektorlovverket

NVE forvalter vassdragsloven, vassdragsreguleringsloven og energiloven, og skal påse at planer etter plan- og bygningsloven er i overenstemmelse med disse lovene.

Vannkraftanlegg og andre energianlegg står i prinsippet i det samme forholdet til plan- og bygningslovens planbestemmelser, det vil si at både sektorlovverket og planbestemmelsene gjelder side om side. En konsekvens av dette er at dersom en konsesjon etter sektorlovverket er i strid med vedtatt arealplan etter plan- og bygningsloven, kreves en avklaring av planstatus, for eksempel ved planendring eller dispensasjon fra plan. I behandlingen av forslaget til ny vannressurslov, Ot. prp. nr. 39 (1998-99), er det bestemt at forholdet mellom plan- og bygningsloven og vassdragslovgivningen skal vurderes nærmere av utvalget som vurderer planbestemmelsene i plan- og bygningsloven (planlovutvalget).

Ved planlegging i og i tilknytning til vassdrag er det også andre lovverk som kan komme til anvendelse, for eksempel laks- og innlandsfiskeloven m/forskrift, kulturminneloven, forurensningsloven, naturvernloven mv. Hensynet til disse lovene blir normalt ivaretatt gjennom planprosessen.



Planlegging etter plan- og bygningsloven kan berøre mange sektorlovverk. Her er lovverk NVE forvalter fargelagt.

3.1 Forholdet til konsekvensutredning og byggesaksbehandling

Konsekvensutredning av vassdrags- og energitiltak

Plan- og bygningsloven, kapittel VII-a har bestemmelser om at større utbyggingstiltak som har vesentlige konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn skal meldes og konsekvensutredes. NVE er ansvarlig myndighet for behandlingen etter KU-bestemmelsene for blant annet vannkrafttiltak og for en del tiltak som trenger avgjørelse etter energiloven, for eksempel kraftledninger og energiindustri. Tiltakshaver er ansvarlig for å gjennomføre utredningsprogrammet som blir fastsatt av NVE på bakgrunn av melding og forslag til utredningsprogram. Forholdet til konsekvensutredninger er kort omtalt under kapittel 7 med hensyn til kraftledninger og vindkraftverk og under kapittel 8 med hensyn til vannkraftutbygging. For nærmere veiledning i KU-systemet vises det til plan- og bygningsloven, kapittel VII-a, forskrift om konsekvensutredninger av 21. mai 1999 (se Miljøverndepartementets publikasjon T-1285) og Miljøverndepartementets rundskriv T-2/2000 – Konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven.

Byggesaksbehandling

I medhold av Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker (SAK) av 22. januar 1997, nr. 34 § 5 pkt. 2 og 3, er vannkraftanlegg og anlegg i vassdrag som har vært underlagt konsesjonsbehandling og som er godkjent i medhold av vassdragsreguleringsloven, vassdragsloven eller industrikonsesjonsloven, samt elektriske anlegg, kraftledninger og fjernvarmeanlegg som er konsesjonsbehandlet etter energiloven, unntatt fra byggesaksreglene om søknad, ansvar og kontroll i plan- og bygningslovens kap. XVI. Disse anleggene er også unntatt fra øvrige byggeregler, se SAK § 6 første ledd. Plan- og bygningsloven § 77 med tilhørende teknisk forskrift, TEK, gjelder likevel så langt den passer. Tilhørende kraftstasjonsbygning, lukehus eller annen bygning til vannkraftanlegg er unntatt fra saksbehandlingsreglene, men ikke fra øvrige krav i bygningslovgivningen.

Bakgrunnen for unntakene i SAK §§ 5 og 6 er at tilsvarende krav skal ivaretas gjennom praktiseringen av reglene om konsesjon i medhold av de aktuelle særlovene. Det er likevel en forutsetning at unntakene i SAK ikke skal være i strid med planbestemmelser og planer etter plan- og bygningsloven.

3.2 Forholdet til vassdragsloven (ny vannressurslov)

Vassdragslovens virkeområde omfatter elver og bekker, innsjøer og vannsamlinger. Tiltak i og langs vassdrag som kan medføre skader eller ulempe av noen betydning, trenger tillatelse etter vassdragsloven, jf. vassdragsloven §§ 104 og 105 (forslag til ny vannressurslov § 8).

Lov om vassdrag og grunnvann (Vannressursloven) vil i nær framtid erstatte vassdragsloven av 1940. I henhold til lovforslaget vil den nye loven medføre endringer i saksbehandlingen. Blant annet vil det kunne gis forskrift om meldepliktige og konsesjonspliktige tiltak, jf. §§ 8, 18 og 45 i forslaget til den nye loven. Den nye loven vil trolig også føre til at flere tiltak vil være konsesjonspliktig enn tidligere. Forslaget til ny lov omfatter også grunnvann og gir mulighet for å kreve konsesjonsbehandling av tiltak utenfor vassdrag dersom det påvirker forhold i vassdrag eller grunnvannsforhold.

I henhold til vassdragsloven §§ 104 og 105 er det nødvendig med tillatelse for å iverksette vassdragstiltak som kan medføre skade eller ulemper av noen betydning for allmenne interesser. Som allmenne interesser regnes blant annet naturvern, friluftsliv, kulturvern og fiskeinteresser.

Det er NVE, etter råd fra fylkesmannen, som avgjør om et tiltak er konsesjonspliktig.

Som grunnlag for en slik vurdering kreves opplysninger om tiltaket, både med hensyn til teknisk utforming og miljømessige konsekvenser. NVE er delegert konsesjonsmyndighet for saker vedrørende bygging av kraftverk med installert effekt inntil 1000 kW (mikro/minikraftverk) og mindre reguleringer (inntil 500 nat.hk) mv. i forbindelse med slike. NVE er også delegert konsesjonsmyndighet for saker som angår andre tiltak enn vannkraftutbygging. Konsesjon til kraftutbygging med installert effekt over 1000 kW gis av Kongen i Statsråd.

Dersom tiltaket er konsesjonspliktig, skal det behandles etter reglene i vassdragsloven. Søknad om

tillatelse skal kunngjøres og legges ut til offentlig gjennomsyn. Videre skal den sendes på høring. Antall høringsinstanser og omfanget av saksbehandlingen ellers, avhenger av sakstype. Det er en fordel å avklare så tidlig som mulig hvorvidt et vassdragstiltak skal behandles både i henhold til plan- og bygningsloven og vassdragsloven, for om mulig å samordne saksbehandlingsprosessen med offentlig høring mv.

Planer etter plan- og bygningsloven kan indirekte fremme tiltak i vassdrag ved at det planlegges arealbruk som legger til rette for eller kan medføre inngrep.

Vi gjør oppmerksom på at tillatelse etter plan- og bygningsloven ikke erstatter behandling etter vassdragsloven. Det samme gjelder dispensasjonssaker. Plan- og bygningslovens §§ 94 og 95 sikrer samordning av behandlingen etter de forskjellige regelverk.

En detaljplan etter plan- og bygningsloven som beskriver et planlagt tiltak i vassdrag, kan brukes som grunnlag for å vurdere konsesjonsplikt etter vassdragsloven.

Flom- og erosjonssikring

I noen få tilfeller er planer etter plan- og bygningsloven brukt til å planlegge sikringstiltak eller flette inn teknisk sikringsplan i generell arealplan. Dette kan være hensiktsmessig der sikringstiltaket skal inngå i et område med flere brukerinteresser, og der andre tiltak også skal gjennomføres (veganlegg, turstier, mv.). Slike planer skal også vurderes i forhold til vassdragsloven.

Flom- og erosjonssikring skjer vanligvis ved at det fremmes søknad om støtte til tiltak til NVE fra grunneier, kommune eller andre. Avhengig av faglige og økonomiske vurderinger kan NVE lage en teknisk plan for tiltaket. Planen gjennomgår en behandlingsprosess hvor NVE blant annet sender planen på høring til aktuelle høringsparter. I andre tilfeller har søkeren eller noen på hans vegne selv utarbeidet en plan for tiltaket. Forbygningstiltak vurderes i forhold til vassdragsloven på linje med andre typer inngrep. Tiltaket kan utføres av NVEs entreprenørenhet eller av andre med tilsvarende kompetanse.

3.3 Forholdet til vassdragsreguleringsloven

Vassdragsreguleringsloven gjelder regulering av vassdrag ved å etablere magasin for utjevning av vannføringen på årsbasis for å fremme industrielle formål, først og fremst kraftproduksjon. Overføringer av vann innen et vassdrag eller fra et vassdrag til et annet for derved å øke vannføringen, kommer også inn under denne loven.

Lovens § 3 bestemmer at det er nødvendig med konsesjon for reguleringsmagasiner. Reguleringer som ikke omfattes av konsesjonsplikt etter vassdragsreguleringsloven, kan vurderes med hensyn på konsesjonsplikt etter vassdragsloven. Kraftutbyggingsprosjekter som bare er konsesjonspliktige etter vassdragsloven skal behandles etter reglene i vassdragsreguleringsloven dersom beregnet produksjon er over 40 GWh.

Tillatelse etter vassdragsreguleringsloven gis av regjeringen, eventuelt etter stortingsbehandling, etter at NVE har forberedt saken og gitt sin innstilling til Olje- og energidepartementet.

Kraftutbygging bør avklares mot plan- og bygningsloven. Det kan gjøres ved å konstatere samsvar med plan, gi dispensasjon fra plan, eller endre/utarbeide ny plan. Eventuell utarbeiding og behandling av arealplan for kraftverk som også konsesjonsbehandles bør samordnes i tid med konsesjonsbehandlingen. Opplegg for behandlingen bør avklares mellom utbygger, kommune og NVE på et tidlig stadium i prosessen.

3.4 Forholdet til energiloven

Etablering av nye anlegg for produksjon og overføring av elektrisk kraft krever konsesjon etter energiloven. Nye anlegg for distribusjon opp til og med 22 kV kan imidlertid bygges av distribusjonsverk innen rammen av en generell områdekonsesjon.

En konsesjon gitt til et konkret anlegg er en statlig arealplan som fastsetter bruk av et bestemt areal til definerte energiformål. NVE er konsesjonsmyndighet.

Plan- og bygningslovens planbestemmelser gjelder også for elektriske anlegg. Ved etablering av nye energianlegg må kommunen avgjøre om det, i tillegg til konsesjonsbehandlingen, skal utarbeides reguleringsplan og/eller kommunedelplan.

Etablering av nye energianlegg krever alltid både

konsesjon etter energiloven og avklaring mot plan- og bygningsloven. Det siste kan gjøres ved å konstatere samsvar med plan, gi dispensasjon fra plan, eller endre/utarbeide ny plan.

Hvis kommuner ønsker utarbeiding og behandling av arealplan for energianlegg som også konsesjonsbehandles, bør plan- og konsesjonsbehandlingen samordnes i tid. Opplegg for behandlingen bør avklares mellom utbygger, kommune og NVE på et tidlig stadium i prosessen.

Nye energianlegg kan påvirke annen arealbruk. Omvendt kan også nye planer etter plan- og bygningsloven for annen arealbruk innvirke på eksisterende eller planlagte energianlegg. Ved behandling av nye arealplaner må planmyndigheten dermed skaffe seg en oversikt over eiere av energianlegg som kan påvirkes, og forelegge planutkastet for disse.

Eksisterende kraftledninger, transformatorstasjoner og anlegg for kraftproduksjon dekker store arealer, og nyanlegg kan være aktuelt mange steder. NVE har ikke lokalkunnskap eller ressurser til å vurdere alle planer mot mulig berørte energiinteresser. Der planendringer forutsetter endringer i eksisterende energianlegg, eller berører anlegg under konsesjonsbehandling og andre kjente planer for nye energianlegg, skal saken forelegges NVE for uttalelse. Likedan kan NVE følge opp initiativ til planendringer fra berørte energiverk, og svare på spørsmål fra kommuner og andre om forhold ved energianlegg.

4. Vassdragsmiljø og allmenne interesser i vassdrag

Som forvaltningsmyndighet for vassdrag har NVE et ansvar for å formidle nasjonale og regionale mål og retningslinjer og å ivareta de allmenne interesser som ligger i eller tilknyttet til vassdragene. Arealdisponering som kan påvirke vassdrag, også om tiltaket befinner seg utenfor arealet som omfattes av vassdragsdefinisjonen i vassdragslovens § 1, faller inn under NVEs forvaltningsområde.

Kommuneplanens arealdel, men også andre plan typer, er viktige redskap for å få en samordnet registrering, avveining og prioritering av aktuelle og framtidige hensyn som knytter seg til vannressursene i en kommune.

I NOU 1994:12 Lov om vassdrag og grunnvann påpekes det at arealplaner bør reflektere en bevisst holdning til vassdragene i planområdet og ikke være i strid med overordnede prinsipper for forvaltningen av vassdrag, herunder bærekraftig utvikling, føre var-prinsippet, sikring av økosystemer, bevaring av våtmarksområder og hensynet til de allmenne interesser for øvrig.

For å ivareta hensynet til "allmenne interesser" på en tilfredsstillende måte, bør vassdragenes flerbruksverdi omtales i alle arealplaner som omfatter vassdrag.



Letjerna mot utløp i Glomma. Kantsonens verdi bør gis særlig oppmerksomhet ved planlegging i og langs vassdrag. Foto: Arne T. Hamarsland, NVE

Begrepet flerbruksverdi omfatter blant annet landskapselement, energiproduksjon, vannforsyning, friluftsliv, kulturminner og biologisk mangfold.

Kantsonens verdi bør gis særlig oppmerksomhet ved planlegging i og langs vassdrag. Kantvegetasjon representerer spesielt rike og verdifulle områder med et stort artsmangfold i plante og dyrelivet og inngrep kan påvirke leveområdet for disse. Videre fungerer kantvegetasjonen enkelte steder som flommarkskog og som en buffer mot forurensing av vassdrag fra blant annet avrenning fra landbruket. Kantvegetasjon langs vassdragene er viktige landskapselementer som danner kulisser for åpne jordbruksområder og bebygde områder. Kantvegetasjon er ofte en stabiliserende faktor i elvekanten. Når kantvegetasjon fjernes, blir elvekantene mer utsatte for erosjon og utrasinger.² Forslaget til ny vannressurslov § 11 omhandler hensynet til kantvegetasjon. Det påpekes her at det langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring, med visse unntak, skal opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Det kan kreves at kommunen fastsetter bredden på beltet. Bredden kan også fastsettes i rettslig bindende planer etter plan- og bygningsloven.

Av natur- og miljøhensyn bør lukking av bekker unngås, og vassdragene bør holdes åpne. Det kan oppstå lokale flomskader på grunn av at bekkelukkinger / kulverter går tette og vannet tar nye veier. Likeledes bør gjenfylling av tjern, dammer og vann, samt utretting av elver og bekker unngås. I forslaget til ny vannressurslov åpnes det i § 14 for at vassdragsmyndigheten med seks måneders varsel til grunneieren skal kunne foreta gjenåpning av et lukket vassdrag. Grunneieren vil i såfall ha rett til erstatning etter reglene i lov av 6. april 1984 nr 17 om vederlag ved oreigning av fast eiendom for tap som skyldes gjenåpningen.

Myr- og sumpområder bør bevares på grunn av sin betydning for biologisk mangfold og fordi de fungerer som fordøyningsmagasiner som er med på å redusere eventuelle flomtopper.

Spesielle forhold ved ulike plannivå

Fylkes(del)planer:

- Bør omtale vassdragenes flerbruksverdi når planen omfatter vassdrag.
- Bør vektlegge en bevisst holdning til vassdrag i fylkeskommunal og kommunal planlegging. Blant annet bør en oppfordre kommunene til å knytte arealbrukskategorier med bestemmelser til vannstrengen.
- Bør anbefale felles forvaltningsprinsipper for vassdrag som går gjennom flere kommuner når det foreligger særskilte verdier (rekreasjon, biologi, mv.) eller problemer (flomfare, erosjon mv.). Vassdragsplanlegging bør anbefales. Fylkesdelplaner for vassdrag er særlig aktuelt der mange forhold i tilknytning til vassdraget bør avklares, og som nevnt ovenfor for vassdrag som går gjennom flere kommuner, jf. plan- og bygningsloven § 19-1.
- Bør anbefale at inngrep i og/eller fjerning av kantsoner unngås på grunn av verdi for landskap, friluftsliv, biologisk mangfold, erosjons- og flomdemping mv.

Kommuneplanens arealdel og kommunedelplaner:

- I tekstdelen bør vassdragenes flerbruksverdi omtales (landskapselement og ressurs for rekreasjon/friluftsliv, energiproduksjon, vannforsyning, biologisk mangfold, mv.).
- Kantsonens verdi bør omtales spesielt.

Vannstrengen

- Områder i vannstrengen kan legges ut til bruk eller vern av vassdrag (plan- og bygningsloven § 20-4, 1.ledd, nr 5), herunder forskjellige formål, også andre formål enn de som er nevnt i plan- og bygningsloven § 20-4. Ved å legge ut området til naturområde (N) vil utfyllinger, sand- og grusuttak og annen bygge- og anleggsvirksomhet være i strid med formålet. Ved å kombinere med fiskeformål (F) vil biotiltak kunne være i tråd med formålet. Ferdels- og friluftslivsformål (FF) kan også bidra til å sile ut tiltakstyper som en ikke kan akseptere, slik at vannarealene sikres til allmenn ferdsel og friluftsb bruk. Det kan ikke gis utfyllende bestemmelser til dette formålet, men det kan gis veiledende retningslinjer.
- Dersom deler av vassdraget skal omlegges, flom- eller erosjonsikres, legges i rør eller under bru, eller er utsatt for bygging på annen måte, kan det være aktuelt å legge den berørte vannstrengen ut til byggeområde (plan- og bygningsloven § 20-4, 1.ledd, nr 1).

Her kan en gi bestemmelser etter plan- og bygningsloven § 20-4, 2.ledd bokstav a) og b) for å styre utbyggingen, for eksempel ved å stille krav om reguleringsplan (bokstav a).*

- Områder i vannstrengen kan legges ut til LNF-område (plan- og bygningsloven § 20-4, 1.ledd, nr 2). En slik klassifisering vil ikke være til hinder for grusuttak til husbehov*. Uttak utover dette vil normalt være i strid med arealformålet og må eventuelt skje gjennom dispensasjon. Dersom vassdraget oppgrunnes har likevel enhver som kan lide skade rett etter vassdragslovens § 9 til å rense vassdraget til dets tidligere dybde. Dette bør skje i samråd med NVE. LNF-klassifisering vil være til hinder for andre tiltak som bruer, vegger, brygger, osv.
- Der grusuttak inngår som en del av vedlikehold av sikringsanlegg (for å unngå oppgrunning) eller terskler, eller der en har åpnet for uttak av elvemasser av annen årsak, kan det være aktuelt å legge ut områder i vannstrengen til område for råstoffutvinning (plan- og bygningsloven § 20-4, 1.ledd, nr.3). Her kan også plan- og bygningsloven § 20-4, 2.ledd bokstav a) benyttes for å stille krav om reguleringsplan.*

* Vær oppmerksom på at tiltak i vassdrag må vurderes blant annet i forhold til vassdragsloven (§§ 104-106) og laks- og innlandsfiskeoven, jf. kap. 3.1.

Vassdragsnære områder

- For å bevare vegetasjon i kantsonen, for eksempel med tanke på å hindre erosjon og utrasing kan det gis bestemmelser etter plan- og bygningsloven § 20-4, 2.ledd, pkt f. Ordinær hogst og avvirkning reguleres etter skogloven.
- Å legge ut areal til LNF-område (plan- og bygningsloven § 20-4, 1.ledd, nr 2) vil ikke være til hinder for bygge- og anleggsvirksomhet som har tilknytning til tradisjonell landbruksdrift/stedbunden næring.
- I utbyggingsområder bør det kreves reguleringsplan eller bebyggelsesplan (plan- og bygningsloven § 20-4, 2.ledd, pkt a). I LNF-områder kan det stilles krav om bebyggelsesplan, jf. plan- og bygningsloven § 20-4 annet ledd bokstav c).
- I utbyggingsområder bør det gis utfyllende bestemmelser for å ivareta strandsonen. Ved bruk av plan- og bygningsloven § 20-4, 2.ledd, pkt b kan det gis nærmere kriterier for lokalisering av ulik utbygging og arealbruk, for eksempel ved å angi en bestemt kotehøyde eller avstand fra vassdrag i meter som byggegrense. Tilsvarende bestemmelser kan gis for LNF-områder hvor spredt utbygging er tillatt, jf. plan- og bygningsloven § 20-4 pkt. c) og d).

■ Langs vassdrag inntil 100 meter fra strandlinjen målt i horisontalplanet ved gjennomsnittlig flomvannstand, kan det stilles krav om reguleringsplan eller bebyggelsesplan før tiltak som nevnt i plan- og bygningsloven §§ 81, 86a, 86b og 93 kan iverksettes (plan- og bygningsloven § 20-4, 2.ledd, pkt a). Kommunen kan likeledes bestemme at fradeling til slike formål ikke tillates før godkjent plan foreligger. Til bestemmelsene kan det videre gis veiledende retningslinjer for utforming av regulerings- og bebyggelsesplaner. (Se eksempel på retningslinjer for vassdrag og sjøområder i MDs veileder T-1381 s. 52³).

■ Det kan også gis forbud mot å sette i verk bestemt angitte bygge- og anleggstiltak for områder langs vassdrag inntil 100 m fra strandlinjen målt i horisontalplanet ved gjennomsnittlig flomvannstand, jf. plan- og bygningsloven § 20-4, 2.ledd, pkt f. Det dreier seg først og fremst om spredt bolig- og fritidsbebyggelse og massetak. Bokstav f) kan også nyttes innenfor LNF-områdene for å styre eller forby nærmere angitte bygge- og anleggstiltak i landbruket. I bestemmelsene må det da konkret presiseres hvilke bygge- og anleggstiltak i landbruket det er forbud mot (driftsbygninger, landbruksveger, massetak mv.), slik at det gjennom planprosessen kan vurderes om de interessene som knytter seg til 100-metersbeltet her må ha fortrinn i forhold til de nærmere angitte tiltakene. Dersom verdiene i 100-metersbeltet tilsier et enda sterkere vern, kan areal båndlegges for senere regulering til naturvern- eller friluftsområde, jf. plan- og bygningsloven § 25 nr 6. Erstatningsbestemmelsene i plan- og bygningsloven § 32 (erstatning for tap ved reguleringsplan og bebyggelsesplan) kan komme til anvendelse.

Regulerings- og bebyggelsesplaner:

Vannstrengen

■ Utenfor tettbygde strøk bør vannstrengen som en hovedregel avsettes som friområder eller spesialområder (plan- og bygningsloven § 25, nr 4 eller nr 6). I byer og tettbygde strøk kan det være naturlig med andre formål.

Vassdragsnære områder

■ Noe avhengig av hvilke omgivelser vassdraget renner gjennom, bør planen ha klare mål for å bevare eksisterende kantsone og eventuelt utvikle ny. Kantsonens omfang bør presiseres, og gjerne reguleres til spesialområde, jf. plan- og bygningsloven § 25 nr. 6. Ved utfyllende bestemmelser til spesialområde kan det også settes forbud mot nærmere angitte inngrep som forringer verdien av for eksempel landskapsbildet eller naturen.

■ I byggeområder, jf. plan- og bygningsloven § 25 nr. 1, kan det gis bestemmelser om at terreng og vegetasjon på den ubebygde del av tomte ikke skal endres eller fjernes. Denne bestemmelsen kan benyttes for å sikre kantvegetasjon langs vassdrag.

■ Med tanke på vassdragsmiljøet bør det stilles krav til bygge- og anleggsperioden. Dette er forhold som i stor grad reguleres av forurensingsloven, men som det også kan knyttes utfyllende bestemmelser til i reguleringsplan i henhold til plan- og bygningsloven § 26:

- Dersom det er mulig bør en unngå å la vannet vaske ut sedimenter som løsner ved graving i elveleiet.
- Unngå blottlegging av finere masse i elveleiet.
- Før tilbake den opprinnelige elvebunnen (erosjons huden).
- Ingen gravemasser må dumpes eller deponeres i eller ved elva/bekken eller på bredden.

Vassdragsplaner

Mange interesser knytter seg ofte til vassdrag. Det kan derfor være aktuelt å utarbeide egne temaplaner hvor disse ses i sammenheng. Dette kan bedre og forenkle forvaltningen av vassdragene. NVE anbefaler at slike temaplaner utarbeides etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven, enten som fylkesdelplan eller kommunedelplan. På denne måten sikres en bred planprosess, slik at berørte parter, myndigheter og andre interesserte kan uttale seg om planen. Dette, sammen med den politiske behandlingen, kan være med på å bedre forståelsen for vassdragsplanen og gi den større gjennomslagskraft.

Aktuell litteratur

1. Direktoratet for naturforvaltning. 1994. Rettleiar i vassdragsplanlegging. DN-håndbok 8.
2. Direktoratet for naturforvaltning. 1994. Inngrep i vassdrag – effekter og tiltak. DN-håndbok 9.
3. MD. 1998. Kommuneplanens arealdel. Veileder T-1381.
4. MD. 1998. Reguleringsplan / Bebyggelsesplan. Veileder T-1382.
5. MD. 1998. Nasjonale mål og interesser i fylkes- og kommuneplanleggingen. Rundskriv T-2/98 B.
6. NOU 1994:12. Lov om vassdrag og grunnvann.
7. Ot. prp. nr. 39 (1998-99). Lov om vassdrag og grunnvann (Vannressursloven)

5. Forholdet til flom og erosjon

Flomutsatte områder må ikke utnyttes på en slik måte at det oppstår uakseptabel fare for menneskeliv eller materielle skader.

I NVEs retningslinjer for arealbruk og sikring i flomutsatte områder⁶ stilles ulike sikkerhetskrav som kan være til hjelp her, samt retningslinjer for differensiert flomsikring, det vil si at en stiller ulike sikkerhetskrav til ulike typer arealbruk/bebyggelse. Sikkerhetskravene, hvor flomstørrelsene er knyttet til statistiske gjentakintervall, vil bli innarbeidet i teknisk forskrift til plan- og bygningsloven.

Generelt sett bør flomeksponeerte arealer ikke reguleres til byggeområder eller til annen arealbruk som vil medføre økonomiske skader ved flom uten etter grundig vurdering av flomfare og annen fare, herunder vurdering av alternative arealer.

Flommen på Østlandet i 1995 har vært med på å aktualisere naturbetingede farer knyttet til vassdrag som et viktig tema i arealplanleggingen.



Flommen i juni 1995 fikk store konsekvenser for tettstedet Tretten i Gudbrandsdalen. Moksa hadde stor masseføring, noe som førte til store materielle skader. Foto: NVE

Etter plan- og bygningsloven er det kommunene som har hovedansvaret for å unngå at flomutsatte områder, og områder utsatt for annen naturbetinget fare, utnyttes på en uheldig måte. For å få en bedre styring av utnyttningen av fareutsatte områder, er det viktig at temaet integreres i kommunal arealplanlegging og byggesaksbehandling.

Ved mistanke om flomfare eller annen fare knyttet til vassdrag, må det innhentes tilstrekkelige fagkyndige uttalelser før plan vedtas. Dersom det skulle oppstå skader i forbindelse med for eksempel flom som følge av en mangelfull planprosess, vil kommunen kunne få et økonomisk ansvar, jf. Nasjonale mål og interesser i fylkes- og kommuneplanleggingen⁴ og Arealplanlegging og utbygging i fareområder¹.

Dokumentasjon av flomfare, enten ved flomsonekart, observasjoner/erfaringer og/eller lokalkunnskap bør legges til grunn i planleggingen. NVE er i ferd med å utarbeide flomsonekart for noen prioriterte vassdrag og deler av vassdrag. Etter hvert som flomsonekartene foreligger vil de bli gjort tilgjengelige for bruk i planleggingen.

I utbyggingsområder skal en alltid vurdere risiko for flom, erosjon, masseavlagring og isgang (se bla. St.meld. nr. 42 (1996-97) Tiltak mot flom⁷, Arealplanlegging og utbygging i fareområder¹, og Retningslinjer for arealbruk og sikring i flomutsatte områder⁶). Risikoen må være akseptabel i forhold til den utnyttelse som planlegges. NVE kan be om tilstrekkelig dokumentasjon til at dette kan vurderes. Slik dokumentasjon kan eventuelt fremskaffes gjennom en reguleringsplanprosess. Dersom risikoen ikke er akseptabel i forhold til den utnyttelse som planlegges, har kommunen tre muligheter:

- endre planlagt arealbruk,
- beholde planlagt arealbruk, men fastsette byggegrense i høyde (angi kote) som ivaretar hensynet til eksempelvis flom og/eller fastsette spesielle krav til bygningsteknisk utforming/utnytting, for eksempel at hus ikke kan ha kjeller, eventuelt en kjeller som tåler å bli satt under vann, jf. plan- og bygningslo-

ven § 20-4, 2. ledd, bokstav b) og § 26, og/eller c) forutsette i planen at det gjennomføres sikringstiltak som bringer sikkerheten opp på et akseptabelt nivå. Utgifter til sikringstiltak må i såfall tas med som en del av utbyggingskostnadene. Tiltakene må vises på kartet og beskrives. Det kan settes vilkår om samtidig ferdigstilling av bebyggelse og sikringstiltak, eller at sikringstiltak gjennomføres for ytterligere utbygging av allerede utbygde områder. Slike tiltak må også vurderes som inngrep i vassdrag, se pkt 3.1.

Dispensasjonssaker og byggesaker som berører flomutsatte områder, herunder søknader om dispensasjon fra byggeforbudet i områder med flomfare, skal forelegges NVE for vurdering, jf. plan- og bygningsloven § 7.



Isgang i Svartelva i 1998. Foto: Arne T. Hamarsland, NVE

Spesielle forhold ved ulike plannivå

Fylkes(del)planer:

■ Det bør minnes om nasjonale føringer angående utbygging i flomutsatte områder, gjerne også nevne og/eller markere på kart de mest utsatte områdene.

■ Kommunene bør gjøres oppmerksom på at flomfare skal behandles etter felles prinsipper, det vil si at en må legge minimumskrav til grunn (se Retningslinjer for arealbruk og sikring i flomutsatte områder⁶). En kan velge å sette strengere krav. I tilfeller der dette berører vassdrag som går gjennom flere kommuner, bør fylkeskommunen oppfordre til enhetlig praksis av alle de berørte kommunene.

Kommuneplanens arealdel og kommunedelplaner:

■ Planens tekstdel bør omtale flom-, erosjon-, ras- og isgangfare og hvordan dette er ivare tatt i planen.

■ Områder som er særlig utsatt for flom, erosjon, ras, isgang mv. bør båndlegges med henblikk på senere regulering til fareområde (plan- og bygningsloven § 20-4 nr 4), jf. plan- og bygningsloven § 25 nr 5. Områder som i mindre grad er utsatt for fare kan legges ut til LNF-område. Fareutsatte områder kan også markeres på kartet som en veiledende opplysning uten rettsvirkning, for eksempel avmerking av flomutsatt område i LNF-områder. Dette kan være nyttig informasjon ved blant annet behandling av dispensasjonssaker.

■ Det kan knyttes bestemmelser til fareutsatte områder som er avsatt til byggeområde om at faregraden må kartlegges nærmere ved utarbeidelse av reguleringsplan, jf. plan- og bygningsloven § 20-4 2.ledd bokstav b, siste punktum. Tilsvarende kan det forutsettes nærmere kartlegging av faregraden før nye bygge/deletillatelser gis for allerede utbygde områder.

■ For fareutsatte byggeområder kan det gis bestemmelser som fastsetter byggegrense i høyde (angi kote) som ivaretar hensynet til eksempelvis flom og/eller fastsette spesielle krav til bygningsteknisk utforming/utnyttning, for eksempel at hus ikke kan ha kjeller, eventuelt en kjeller som tåler å bli satt under vann, jf. plan- og bygningsloven § 20-4, 2. ledd, bokstav b).

■ I tilgrensende områder til områder for særskilt bruk eller vern av sjø og vassdrag (plan- og bygningsloven § 20-4 nr 5) kan det gis bestemmelser som forbyr å sette i verk bestemt angitte bygge- og anleggstiltak (plan- og bygningsloven § 20-4, 2.ledd, pkt f), blant annet for å bevare vegetasjon for å hindre erosjon og utrasing.

■ Å legge ut areal til LNF-område (plan- og bygningsloven § 20-4, 1.ledd, nr 2) vil ikke utelukke bygge- og anleggsvirksomhet som har tilknytning til tradisjonell landbruksdrift/stedbunden næring. NVEs retningslinjer for arealbruk og sikring i flomutsatte områder vil omfatte også disse områdene med definerte krav til sikkerhet for ulike typer byggverk, fortrinnsvis ved at bygging kun kan skje på arealer som regnes som sikre. Også landbrukstiltak omfattes av plan- og bygningsloven § 68.

Regulerings- og bebyggelsesplaner:

■ Områder med fare knyttet til oversvømmelse, erosjon/utrasinger, masseavlagringer, isgangsskader, mv. kan legges ut til fareområde (plan- og bygningsloven § 25 nr 5). Dette innebærer at alle byggetiltak er forbudt eller bare tillatt på spesielle vilkår som avbøter faremomentet. Fareområder kan kombineres

med andre formål, for eksempel friluftsområde, landbruksområde, vernebelte, naturvernområde, friområde, campingplass, parkeringsplass, mv. Se rundskriv T-5/97 fra KR D og MD "Arealplanlegging og utbygging i fareområder"¹ og T-1382 fra MD "Veileder til reguleringsplan og bebyggelsesplan" s. 40³.

■ Det kan knyttes bestemmelser til områder som er utsatt for fare (plan- og bygningsloven § 26). Det kan for eksempel stilles vilkår om sikring før bygging i byggeområder. Sikringstiltakene må da tegnes inn på planen og beskrives i de utfyllende bestemmelsene.

■ I medhold av plan- og bygningsloven § 68 kan kommunen nedlegge byggeforbud eller stille særlige krav til for eksempel byggegrunn dersom natur- eller miljøforhold tilsier det. Det kan være aktuelt å stille slike krav i reguleringsplan for eksempel med tanke på fare for erosjon og utrasing langs vassdrag.

■ Dersom det i medhold av plan er åpnet adgang til å oppføre byggverk i områder som kan være utsatt for flom, utrasing mv. skal byggesaken forelegges NVE. I saker som vurderes etter plan- og bygningslovens § 68 er det bygningsmyndighetenes ansvar å påse at saken er forsvarlig utredet, herunder at det om nødvendig er innhentet uttalelse fra NVE.

Aktuell litteratur

1. KAD/MD. 1997. Arealplanlegging og utbygging i fareområder. Rundskriv T-5/97.
2. MD. 1998. Kommuneplanens arealdel. Veileder T-1381.
3. MD. 1998. Reguleringsplan. Bebyggelsesplan. Veileder T-1382.
4. MD. 1998. Nasjonale mål og interesser i fylkes- og kommuneplanleggingen. Rundskriv T-2/98 B.
5. NOU 1996:16. Tiltak mot flom.
6. NVE. 1999. "Retningslinjer for arealbruk og sikring i flomutsatte områder". Planlegges utgitt medio 1999.
7. St. meld. nr. 42 (1996-97). Tiltak mot flom



Flommen på Østlandet i 1995 har ført til en økt vektlegging av blant annet flomfare ved arealplanlegging i vassdragsnære områder. Bildet viser Strandtorget på Lillehammer satt under vann av flommen i 1995. Foto: Fotonor

6. Verna vassdrag

Det er av vesentlig betydning for å ta vare på verneverdiene i verna vassdrag at planmyndighetene følger opp ”Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag”³. NVE vil bidra til at planmyndighetene benytter plan- og bygningsloven til å synliggjøre vassdragsvernet og tydeliggjøre hva dette innebærer.

Stortinget har i perioden 1973-1993 vedtatt fire verneplaner for vassdrag. Vernet gjelder først og fremst mot kraftutbygging, men Stortinget har forutsatt at verneverdiene heller ikke må undergraves av andre inngrep enn kraftutbygging. Det vil si at alle vurderinger av inngrep og bruk skal legges på et strengere nivå i verna vassdrag enn i vassdrag for øvrig. I praksis blir dette fulgt opp blant annet ved vurdering av konsesjonsplikt etter vassdragsloven. Vannkraftformål i verna vassdrag, for eksempel mikro- og minikraftverk, kan kun tillates dersom dette vurderes til ikke å være konsesjonspliktig, det vil si at tiltaket ikke medfører ulemper av betydning for allmenne interesser.

I forslaget til ny vannressurslov kap. 5, §§ 32 – 35 foreslås det at vernet lovfestes. Vernet forutsettes fortsatt å skulle gjelde primært mot kraftutbygging, men det presiseres også en del særregler med hensyn til andre tiltak i verna vassdrag. Når vassdragsmyndigheten treffer avgjørelser som gjelder et verna vassdrag skal det etter den nye vannressursloven legges vesentlig vekt på hensynet til verneverdiene (forslagets § 35 pkt. 8).

Det er i samsvar med Stortingets forutsetning at de verna vassdragene blant annet skal ivaretas gjennom planlegging etter plan- og bygningsloven. Det er derfor gitt rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag (RPR) med hjemmel i plan- og bygningsloven §17-1. Berørte kommuner og fylkeskommuner skal legge retningslinjene til grunn for planleggingen. Planlegging etter plan- og bygningsloven vil dermed være et viktig virkemiddel for å nå de nasjonale mål for forvaltningen av de verna vassdragene.

Vernet gjelder hele nedbørfeltet, men det eksisterende lovverket må fortsatt følge sine virkeområder. RPR for verna vassdrag henstiller om å bruke plan- og bygningsloven med spesiell oppmerksomhet på vassdragsbeltet, det vil si hovedelver, sideelver, større bekker, sjøer og tjern og et område på inntil 100 meters bredde langs sidene av disse, samt eventuelt andre deler av nedbørfelter som det er faglig dokumentert at har betydning for vassdragets verneverdi.

Forvaltningen arbeider stadig med å utbedre grunnlaget for vurdering av inngrep i og bruk av verna vassdrag. Direktoratet for naturforvaltning (DN) og NVE iverksatte i 1996 et prosjekt som skal samle dokumentasjon om verneverdiene; ”Dokumenterte verneverdier i vernede vassdrag”. I prosjektet lages det vassdragsvise rapporter, der områder med viktige verdier blir pekt ut og verdivurdert for å lette arbeidet med planer etter plan- og bygningsloven. I prosjektet legges data om verdiene i vassdragene inn på kart og blant annet kommunene skal kunne importere SOSI-filer med disse kartdataene.

Differensiering er et sentralt begrep i forbindelse med forvaltningen av de verna vassdragene. De faglige begrunnelsene for vern varierer fra vassdrag til vassdrag og innen det enkelte vassdraget, og dette bør gi seg utslag i forvaltningen av dem. RPR for verna vassdrag beskriver hvordan en klasseinndeling basert på registrerte verneverdier og arealtilstand (jf. RPR pkt. 4) kan være et hjelpemiddel i denne sam-



Åsta er et verna vassdrag i Hedmark og Oppland, verna i Verneplan I. Foto: Arne T. Hamarsland, NVE

menheng. Klasseinndelingen vil legge grunnlaget for forvaltningen av vassdraget, og får rettsvirkning i den grad de forankres i kommuneplanens arealdel (arealkategori/bestemmelser/retningslinjer).

Klasseinndeling vil i seg selv danne et grunnlag for differensiert forvaltning. Når dette gjøres i forbindelse med planlegging etter plan- og bygningsloven, innebærer det at det blir lagt vekt på samråd, medvirkning og informasjon. Planprosessen er i denne sammenhengen viktig, da det legges til rette for at både kommunenes arealpolitikk, praktisering av særlover og brukernes forståelse av vassdragsvernet kan peke i samme retning.

NVE har utarbeidet veiledende retningslinjer for differensiert forvaltning, og har i flere sammenhenger deltatt ved utarbeidelse av planer som konkretiserer hva vassdragsvernet innebærer. Slike planer utarbeides innenfor rammen av RPR, og anbefales gjennomført i vassdrag som det er knyttet mange interesser til. Dette vil bedre forutsigbarheten i forvaltningen av verna vassdrag. Å utarbeide tematiske kommunedelplaner som gis en tilknytning til kommuneplanens arealdel, anser vi som den beste måten å gjøre dette på. Det viktigste er imidlertid ikke hvilke plantype som velges, men at temaet er gjenstand for en prosess, og at resultatet er anvendelig når enkeltsaker skal behandles. RPR for verna vassdrag vil være et godt utgangspunkt for dette.

Spesielle forhold ved ulike plannivå

Fylkes(del)planer:

■ Bør omtale verneplan for vassdrag og gi en oversikt over de verna vassdragene i fylket. Det bør gå fram av fylkesplanen at RPR for verna vassdrag legger føringer når det gjelder forvaltningen av verna vassdrag og at intensjonene bak vernet må følges opp lokalt og i videre planlegging.

■ Verna vassdrag som løper gjennom flere kommuner bør vies spesiell oppmerksomhet, gjerne med en grov klasseinndeling.

Kommuneplanens arealdel og kommunedelplaner:

■ Verna vassdrag skal gjenspeiles i planens tekstdel, bestemmelser og på plankartet når planen berører verna vassdrag. Vassdragene og dokumenterte verdier i vassdraget må omtales og det må gis informasjon om hvordan planmyndigheten følger opp RPR for verna vassdrag.

■ Verna vassdrag m/nedbørfelt bør avmerkes på plankartet, gjerne med heltrukken blå strek med haker vendt inn i nedbørfeltet.

■ I planens tekstdel bør det minnes om at intensjonene bak vernet må følges opp lokalt og i videre planlegging og forvaltning.

■ Verna vassdrag bør deles inn i klasser, jf. RPR for verna vassdrag og prinsippet om differensiert forvaltning av verna vassdrag. Inndelingen bør gjelde for videre planlegging på regulerings- og bebyggelsesplannivå.

■ For verna vassdrag er det å anbefale at vannstrengen legges ut til naturområde (N), friluftsområde (F) eller en kombinasjon av disse, jf. plan- og bygningsloven § 20-4 første ledd nr. 5.

■ Det må gis utfyllende bestemmelser etter plan- og bygningsloven § 20-4 andre ledd som sikrer verna vassdrag mot inngrep som kan forringe verneverdien. Aktuelle bestemmelser er beskrevet i kapittel 4.

Regulerings- og bebyggelsesplaner:

■ RPR for verna vassdrag skal også legges til grunn for regulerings- og bebyggelsesplaner.

■ Dersom grensen for et vernet vassdrag går gjennom planområdet, bør den avmerkes, gjerne med heltrukken blå strek med haker vendt inn i nedbørfeltet.

Aktuell litteratur

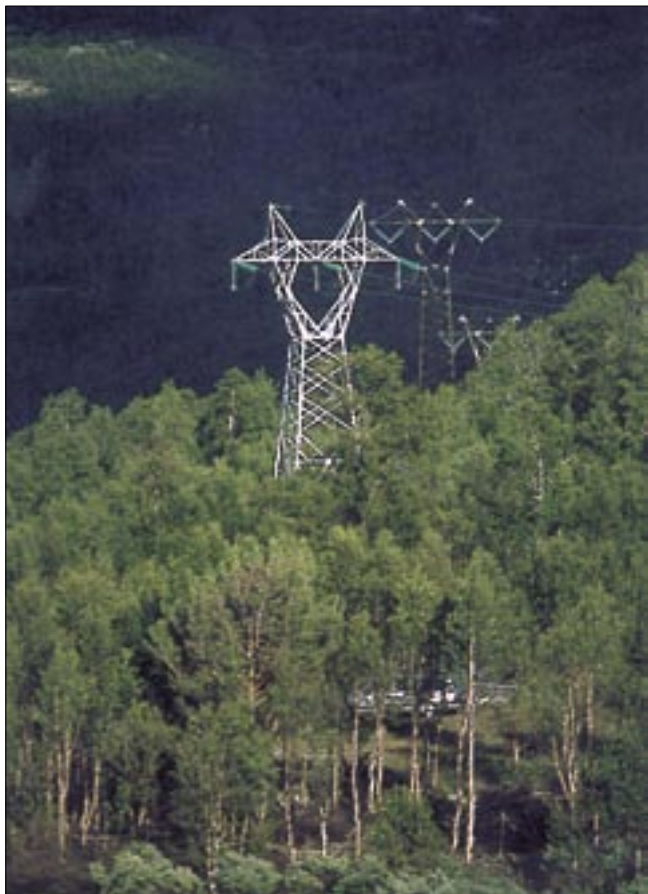
1. DN/NVE. 1997. Bygging av mikro- og minikraftverk i verna vassdrag.
2. DN/NVE. 1995. Forvaltning av vernede vassdrag. Forvaltningsperm sendt til alle kommuner med verna vassdrag.
3. MD. 1994. Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag. Retningslinjer T-1235.
4. Ot. prp. nr. 39 (1998-99). Lov om vassdrag og grunnvann (Vannressursloven)

7. Energianlegg

7.1 Kraftledninger

Kommunene bør innarbeide arealer for eksisterende kraftoverføring og kraftproduksjon på alle plankart og unngå arealbruk i strid med planlagte overføringsanlegg, jf. regional kraftsystemplan og planer hos lokale energiverk. Som hovedregel bør arealene som i dag benyttes til energiformål, også i fremtiden forutsettes disponert til dette formålet. Kommunene bør trekke eierne av kraftledninger og andre elektriske anlegg aktivt med i planprosessene.⁵

Regulering av kraftledninger og andre kraftanlegg etter plan- og bygningsloven kan ikke erstatte behandling etter energiloven. Det er likevel viktig at det tas hensyn til kraftledninger og andre energianlegg ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygnings-



132 kV kraftledning ved Rjukan i Telemark. Foto: Helene M. Berg, NVE

loven, slik at interessekonflikter kan avdekkes på et tidlig stadium og slik at man unngår konflikter med annen arealbruk på grunn av mangel på kunnskap.

I forbindelse med arealplanlegging bør man skaffe seg oversikt over planer for kraftproduksjon, og eksisterende kraftledninger bør registreres på kart. En bør forutsette at kraftledningene skal beholdes ved videre planlegging.

NVE, Energiavdelingen, kan kontaktes ved spørsmål om nasjonal politikk tilknyttet kraftledninger.

Kraftledninger og jord- og sjøkabler med spenning over 132 kV eller høyere og en lengde på mer enn 20 km skal alltid konsekvensutredes, jf. KU-forskriftens § 2. Kraftlinjer med en investeringskostnad på mer enn 50 millioner kroner og som medfører utarbeidelse av plan etter plan- og bygningsloven, omfattes av KU-forskriftens Vedlegg II, punkt. 2.7. Dersom anlegget i tillegg faller inn under ett eller flere av kriteriene i KU-forskriftens § 4, skal anlegget behandles etter plan- og bygningslovens konsekvensutredningsregler. Ved tvil avgjør NVE etter samråd med berørte kommuner og andre myndigheter om tiltaket skal konsekvensutredes.

Spesielle forhold ved ulike plannivå

Fylkes(del)planer:

- Større planlagte kraftlinjer bør omtales i planen.
- Planen bør ikke være i strid med planer for nye elektriske anlegg

Kommuneplanens arealdel og kommunedelplaner:

- Kontakt alltid berørte energiverk ved oppstart av planarbeid og ved offentlig høring og ettersyn.
- Eksisterende og planlagte kraftledningstraséer faller inn under arealbrukskategorien Viktige ledd i kommunikasjonssystemet, jf. pbl § 20-4 1. ledd nr. 6. Kommuneplanens arealdel skal i nødvendig utstrek-

ning vise alle kraftledninger med spenning over 22 kV. NVE anbefaler at alle kraftledninger med spenning over 22 kV avmerkes. Spenningsstyrken må av sikkerhetsmessige/beredskapsmessige hensyn ikke gå fram av planen.

■ Eksempel på hvordan kraftledningstraséer kan avmerkes finnes i MDs veileder T-1381 s. 56². Byggeforbudsbeltet for 420 kV-ledninger er etter forskriftene 38 m, for 132 kV-ledninger 22 m. Kommunen står imidlertid fritt til å avsette bredere traseer. Ved liten kartmålestokk er det tilstrekkelig at traseen er merket som en strek, og at bredden kommenteres i teksten.

Plan- og bygningsloven § 20-4 nr. 4, Båndlagte områder, kan brukes for områder som er sikret eller skal sikres gjennom planlegging etter plan- og bygningsloven eller andre lover. Dette kan foreksempel omfatte områder som i konsesjonsvedtak etter energiloven er aktuelle for anlegg av kraft- / energiverk eller overføringslinjer. Det kan ikke knyttes utfyllende bestemmelser til båndlagte områder.

Regulerings- og bebyggelsesplaner:

■ Kontakt alltid berørte energiverk ved oppstart av planarbeid og ved offentlig høring og ettersyn.

■ Ved planer for ny bebyggelse bør arealer for nødvendige elektriske forsyningsanlegg også avsettes.

■ Eksisterende og planlagte kraftledninger skal reguleres til fareområde. Høyspenningsanlegg skal i nødvendig utstrekning avsettes til fareområde jf. plan- og bygningsloven § 25 pkt 5.

■ Regulering av kraftanlegg vil medføre at man unngår kollisjoner med andre reguleringsformål. Energianlegg er konsesjonspliktige etter energiloven, jf. kapittel 3.3, og en reguleringsplan gir ikke i seg selv hjemmel for å bygge slike.

Aktuell litteratur

1. Energiloven av 29. juni 1990 nr. 50.
2. Forskrift til energiloven.
3. MD. 1998. Kommuneplanens arealdel. Veileder T-1381.
4. MD. 1998. Reguleringsplan. Bebyggelsesplan. Veileder T-1382.
5. MD. 1998. Nasjonale mål og interesser i fylkes- og kommuneplanleggingen. Rundskriv T-2/98 B.

7.2 Vindkraftverk

Vindkraftverk til produksjon av elektrisk energi er omfattet av energiloven, jf. § 1-1, og kan ikke bygges eller drives uten konsesjon dersom en eller flere komponenter av tiltaket har spenning på 1 kV eller mer, jf. § 3-1.

For informasjon om vindkraft, herunder formell behandling, vises det til NVE-rapport 19/1998 Vindkraft – en generell innføring⁵.

Som for øvrige elektriske anlegg, må kommunen vurdere om det skal utarbeides reguleringsplan og/eller kommunedelplan for aktuelle vindkraftverk, jf. plan- og bygningsloven § 23. Miljøverndepartementet tilrår at det alltid utarbeides reguleringsplaner for større vindparker.

Etablering av vindkraftverk vil ha stor virkning på omgivelsene. I tillegg til den estetiske/visuelle virkningen på landskapet må etablering av vindmøller og tilhørende infrastruktur (veier, kraftledninger m.m) vurderes i forhold til blant annet verna områder, fugleliv, vilt, eksisterende infrastruktur, avstand til boligbebyggelse og fritidshus, og ut i fra hensyn til støy, reflekser og roterende skygger.

Vindkraftverk med en samlet investeringskostnad over 50 millioner kroner, og som medfører utarbeidelse av plan etter plan- og bygningsloven, omfattes av KU-forskriftens Vedlegg II, punkt. 1.5 "Energitiltak". Dersom anlegget i tillegg faller inn under ett eller flere av kriteriene i KU-forskriftens § 4, skal anlegget behandles etter plan- og bygningslovens konsekvensutredningsregler. Ved tvil er det NVE, etter samråd med berørte kommuner og andre myndigheter, som avgjør om tiltaket skal konsekvensutredes. Konsekvenser av vindkraft blir uansett krevd omtalt nøye i konsesjonssøknader.

Spesielle forhold ved ulike plannivå

Fylkes(del)planer:

■ Planlagte vindkraftprosjekter bør omtales i planen.

Kommuneplanens arealdel og kommunedelplaner:

■ I arealdelen kan vindmøller og vindparker legges ut som byggeområde, eventuelt som område som skal båndlegges for nærmere angitte formål, jf. plan- og bygningsloven § 20-4 nr 1 og nr 4. Til byggeområdet kan det knyttes bestemmelser etter plan- og bygnings-

loven § 20-4, 2.ledd, bokstav a), med krav om reguleringsplan.

■ Dersom vindpark legges ut som båndlagt område i arealdelen, utløser det krav om at området må reguleres innen 4 år, eventuelt med 2 års forlengelse.

Regulerings- og bebyggelsesplaner:

■ Det naturlige reguleringsformålet vil være spesialområde etter plan- og bygningsloven § 25 nr 6, område for vindpark/kraftproduksjon. Med innslag av bygninger kan vindparken legges ut med blandet formål byggeområde etter plan- og bygningsloven § 25 nr 1 og spesialområde vindpark.

■ Reguleringsplan bør også omfatte tilknyttede anlegg som veier, servicebygg, kabler/ledninger med mer

Aktuell litteratur

1. MD. 1998. Kommuneplanens arealdel. Veileder T-1381.
2. MD. 1998. Reguleringsplan. Bebyggelsesplan. Veileder T-1382.
3. MD. 1998. Vindmøller i planlegging etter plan- og bygningsloven. MD-rundskriv 18.02.98.
4. NVE. 1991. Veileder i utforming av konsesjonsøknader og forhåndsmeldinger for elektriske anlegg og fjernvarmeanlegg. NVE-publikasjon nr 21/1991.
5. NVE. 1998. Vindkraft – en generell innføring. NVE-publikasjon nr 19/1998.



Vikna vindmøllepark i Nord-Trøndelag. Foto: Helene M. Berg, NVE

8. Vannkraftutbygging

Vannkraftutbygging vil normalt gjennomføres på grunnlag av konsesjon gitt etter vassdragsloven, vassdragsreguleringsloven og eventuelt industrikonsesjonsloven. Noen mikro- og minikraftverk vil ha så små konsekvenser at det ikke er nødvendig med tillatelse fra vassdragsmyndighetene. Slike saker må likevel behandles etter plan- og bygningsloven med hensyn til planavklaring og byggetillatelse .

Plan- og bygningsloven stiller under visse betingelser krav om melding og konsekvensutredning for større utbyggingstiltak, jf. plan- og bygningsloven kap VII-a med forskrifter. I vassdrag skal alltid vannkraftutbyggingssjansprosjekt over en viss størrelse konsekvensutredes, jf. KU-forskriftens § 2, men også andre tiltak i vassdrag kan være KU-pliktige. Se kapittel 3 og NVEs veileder nr. 1/98, Konsesjonsbehandling av vannkraftsaker, for utdyping om temaet.

8.1 Samlet plan for vassdrag

Fylker og kommuner må i sin planlegging unngå tiltak som kan forhindre eller vanskeliggjøre realiseringen av kraftutbyggingsprosjekter i Samlet plan for vassdrag, jf. St.meld. nr. 60 (1991-92) ¹ og Innst. S. Nr. 114 (1992-93) ².

Samlet plan for vassdrag er en nasjonal rammeplan for forvaltning av landets vassdragsressurser, med særlig vekt på framtidig disponering av det gjenværende vannkraftpotensialet. Planen ble sist revidert i 1993. Direktoratet for naturforvaltning har det administrative ansvaret for oppfølgingen av Samlet plan for vassdrag.

Formålet med Samlet plan er å gi en gruppevis prioritering av vannkraftprosjekter med sikte på konsesjonsbehandling. Prosjektene i Samlet plan er inndelt i to kategorier. Hovedkriteriene for grupperingen er kraftøkonomisk lønnsomhet og konfliktgrad i forhold til andre interesser. Prosjekter i kategori I kan konsesjonsbehandles fortløpende. Prosjekter i kategori II kan ikke konsesjonsbehandles før Stortinget eventuelt vedtar det.

Det må ikke utarbeides planer som er i konflikt med prosjekter i Samlet plan, jf. St.meld.nr 60 (1991-92.) NVE vil kunne fremme innsigelse mot planer som kommer i konflikt med Samlet plan.

Spesielle forhold ved ulike plannivå

Alle arealplannivå:

■ Kategori I og II-prosjekter i Samlet plan i planområdet bør nevnes i planens tekstdel på alle arealplannivå hvor dette er aktuelt.

Aktuell litteratur

1. Innst. S. nr. 114 (1992-93). Om Samlet plan for vassdrag.
2. MD. 1998. Nasjonale mål og interesser i fylkes- og kommuneplanleggingen. Rundskriv T-2/98 B.
3. St. meld. Nr. 60 (1991-92). Om Samlet plan for vassdrag.

8.2 Vannkraftkonsesjoner

Vannkraftkonsesjon gis etter vassdragsloven og vassdragsreguleringsloven. Saksbehandling av utbygging av vannkraft med årlig produksjon på mer enn 40 GWh, eller som innebærer en økning av reguleringen i vassdraget med minst 9000 naturhestetekrefter eller som har en samlet investeringskostnad over 50 millioner kroner, omfattes av plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredning. En forutsetning for at tiltaket faller innenfor konsekvensutredningsbestemmelsene er at det er konsesjonspliktig etter vassdragslovgivningen.

Når det gis konsesjon til vannkraftutbygging følger det vanligvis med et sett vilkår. Av disse framgår det blant annet at konsesjonæren skal framlegge detaljplan for utbyggingen som skal godkjennes av NVE.

Spesielle forhold ved ulike plannivå

Alle arealplannivå:

Forhåndsmeldte og konsesjonssøkte vannkraftprosjekt bør omtales i alle berørte planer på alle arealplannivå.

Kommuneplanens arealdel og kommunedelplaner:

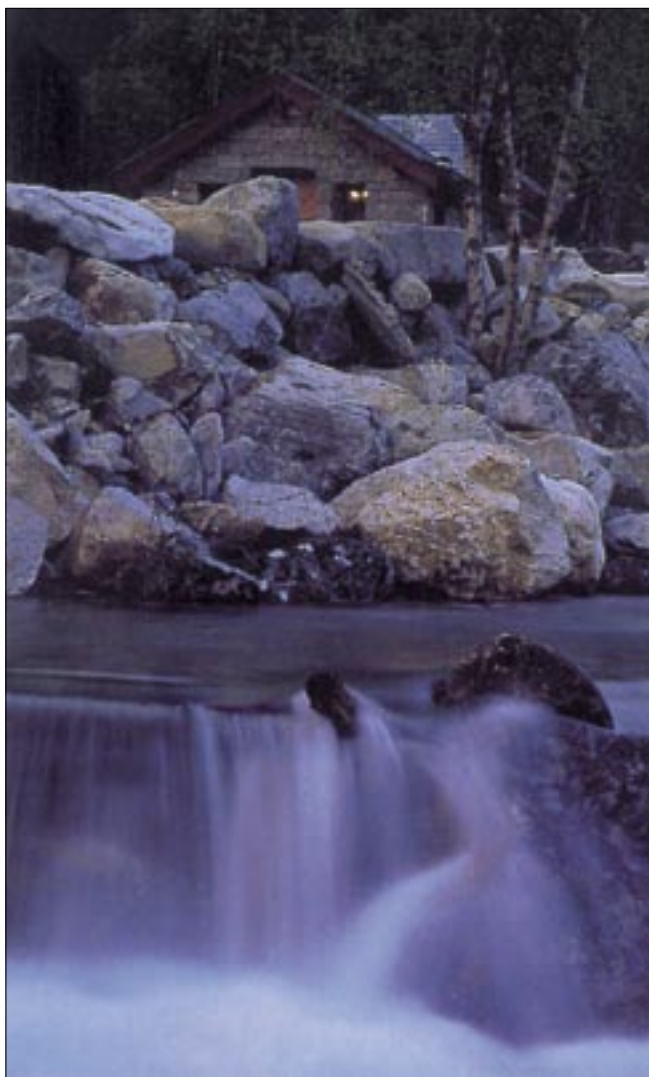
■ Kraftverk krever behandling etter plan- og bygningsloven § 93. Tiltak som har konsesjon i følge vassdragslovgivningen er unntatt fra byggesaksbehandlingen, jf. SAK § 5 nr. 2 2.”

■ Kraftverk kan avsettes som byggeområde, jf. plan- og bygningsloven § 20-4 nr. 1.

■ Oppføring av kraftverk i LNF-områder som ikke kun benyttes som energikilde til tradisjonell landbruksdrift må behandles som planendring eller dispensasjonssak etter plan- og bygningsloven.

Aktuell litteratur

1. DN/NVE. 1997. Bygging av mikro- og minikraftverk i vernede vassdrag.
2. Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker, KAD 22.01.97 nr. 34.
3. MD. 1998. Kommuneplanens arealdel. Veileder T-1381 s. 64.
4. NVE Publikasjon Nr 02 1993. Retningslinjer for inngrep i vassdrag.
5. NVE Publikasjon Nr 05 1993. Veiledning i planlegging av mikro- og minikraftverk.
6. NVE. 1998. Konsesjonsbehandling av vannkraftsaker. Veileder 1/98.



Kinsarli mikrokraftverk, 1997. Foto: Arne T. Hamarsland, NVE

9. Litteraturliste

- Direktoratet for naturforvaltning. 1994. Rettleiar i vassdragsplanlegging. DN-håndbok 8.
- Direktoratet for naturforvaltning. 1994. Inngrep i vassdrag – effekter og tiltak. DN-håndbok 9.
- Direktoratet for naturforvaltning og Norges vassdrags og energiverk. 1997. Bygging av mikro- og mini-kraftverk i vernede vassdrag.
- Direktoratet for naturforvaltning og Norges vassdrags og energiverk. 1995. Forvaltning av vernede vassdrag. Forvaltningsperm, mars 1995.
- Energiloven av 29. juni 1990 nr. 50.
- Innst. S. nr. 114 (1992-93). Om Samlet plan for vassdrag.
- Innst. S. nr. 116 (1996-97). fra Energi- og miljøkomiteen om tiltak mot flom.
- Kommunal- og arbeidsdepartementet. 1997. Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker (SAK) av 22.01.97 nr. 34.
- Kommunal- og arbeidsdepartementet og Miljøverndepartementet. 1997. Arealplanlegging og utbygging i fareområder. Rundskriv T-5/97.
- Miljøverndepartementet. 1991. Retningslinjer om sentral behandling av fylkesdelplaner. Rundskriv T-6/91.
- Miljøverndepartementet. 1994. Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag. Retningslinjer T-1078.
- Miljøverndepartementet. 1995. Retningslinjer for bruk av innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven. Rundskriv T-5/97.
- Miljøverndepartementet. 1998. Kommuneplanens arealdel. Veileder T-1225. Miljøverndepartementet. 1998. Reguleringsplan. Bebyggelsesplan. Veileder T-1226.
- Miljøverndepartementet. 1998. Nasjonale mål og interesser i fylkes- og kommuneplanleggingen. Rundskriv T-2/98.
- Miljøverndepartementet. 1998. Vindmøller i planleggingen etter plan- og bygningsloven. MD-rundskriv 18.02.98.
- Norges vassdrags- og energidirektorat. 1999. Høringsutgave av "Retningslinjer for arealbruk og sikring i flomutsatte områder". Planlegges utgitt mai 1999.
- Norges vassdrags- og energiverk. 1991. Veileder i utforming av konsesjonssøknader og forhåndsmeldinger for elektriske anlegg og fjernvarmeanlegg. NVE-publikasjon nr 21/1991.
- Norges vassdrags- og energiverk. 1993. Retningslinjer for inngrep i vassdrag. NVE-publikasjon nr 02/1993.
- Norges vassdrags- og energiverk. 1993. Veiledning i planlegging av mikro- og minikraftverk. NVE-publikasjon nr 05/1993.
- Norges vassdrags- og energiverk. 1997. Formell behandling av vindkraftverk. NVE-rundskriv 24.10.97.
- Norges vassdrags- og energiverk. 1997. Veileder til behandling av saker etter plan- og bygningsloven i NVE. NVE-notat nr 01/1997.
- Norges vassdrags- og energiverk. 1998. Konsesjonsbehandling av vannkraftsaker. Veileder nr. 1/1998.
- Norges vassdrags- og energiverk. 1998. Vassdrags-håndboka.
- Norges vassdrags- og energiverk. 1998. Vindkraft – en generell innføring. NVE-publikasjon nr 19/1998.
- NOU 1994:12. Lov om vassdrag og grunnvann.

NOU 1995:20. Elektromagnetiske felt og helse. Forslag til en forvaltningsstrategi.

NOU 1996:16. Tiltak mot flom.

Ot. prp. nr. 39 (1998-99). Lov om vassdrag og grunnvann (Vannressursloven)

Plan- og bygningsloven av 14. Juni 1985 nr. 77 med endringer, sist ved lov av 9. januar 1998 nr. 5.

St. meld. nr. 60 (1991-92). Om Samlet plan for vassdrag.

St. meld. nr. 42 (1996-97). Tiltak mot flom.

St. prp. nr. 118 (1991-92). Verneplan IV for vassdrag. Vassdragsloven av 15. mars 1940 nr. 3.

Vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17.

Vedlegg

Sjekkliste

Arealplanlegging i tilknytning til vassdrag og energianlegg -

Jf. kapittel i veileder	Hovedtema Deltema	Er tema ivaretatt?		
		ja	nei	uaktuelt
1,2,3,7,8 Høringsinstanser, samarbeidspartnere				
1,2	NVE			
2,7,8	Berørte energiverk			
2	Dam- og rørgateeiere			
4 Vassdragsmiljø og allmenne interesser i vassdrag				
4	Er det et bevisst forhold til vannarealene i planen, bla.:			
4	er vassdragenes flerbruksverdi omtalt i planen?			
4	søkes kantsonen/vegetasjon langs vassdrag ivaretatt?			
4	er det knyttet arealbrukskategori og bestemmelser til vannarealene?			
4	vassdragsplan?			
4	åpner plan for uregulerte/ikke planlagte grusuttak?			
4	plankrav for bygging/inngrep langs vassdrag?			
4	forbud mot bestemt angitte tiltak langs vassdrag?			
5 Forholdet til flom, erosjon mv.				
5	Er det planlagt ny arealbruk langs vassdrag?			
5	Er faren for flom, erosjon, utrasing, isgang mv. vurdert og omtalt i planen?			
5	Dersom det er kjennskap til slik fare og utlagt arealbruk kan bli berørt, er minimumskrav gitt i "Retningslinjer for arealbruk og sikring i flomutsatte områder" ivaretatt?			
6 Verna vassdrag				
6	Berører planområdet nedbørfelt til verna vassdrag?			
6	Hvis ja, er verna vassdrag avmerket på kartet og omtalt i planens tekstdel?			
6	Er RPR for verna vassdrag omtalt og fulgt opp i planen?			
6	Er prinsippet for differensiert forvaltning av verna vassdrag fulgt opp?			
6	Er verneverdiene i og langs verna vassdrag sikret med bestemmelser?			
7 Energianlegg				
7.1	Er eksisterende og planlagte kraftledningstraséer over 22 kV avmerket på plankartet? (NB! Ikke angi spenningsnivå)			
7.2	Berører planen planlagt vindkraftverk? (må bl.a. konsesjonsbehandles etter energiloven)			
8 Vannkraftutbygging				
8.1	Er det Samlet plan-prosjekter i planområdet?			
8.1	Hvis ja, er prosjektene omtalt i planens tekstdel?			
8.2	Er det forhåndsmeldte eller konsesjonssøkte vannkraftprosjekter i planområdet?			
8.2	Hvis ja, er disse omtalt i planen?			

Denne serien utgis av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Adresse: Postboks 5091 Majorstua, 0301 Oslo

Oversikt over publikasjoner i Veilederserien for 1999

- Nr. 1 Dag Backhe, Morten Skoglund, Karen Marie Straume: Veileder for beregning av dambrudds-
bølgeberegninger (18 s.)
- Nr. 2 Mitch Bitney (red): Hydrologiske målinger og datalevering til NVE (31 s.)
- Nr. 3 Anders Skauge: Arealplanlegging i tilknytning til vassdrag og energianlegg (26 s.)

